2023

SANSKRIT (H)

B.A. Third Semester End Examination - 2023

PAPER - CC-6T

Full Marks : 60 *Time : 3 hours*

The figures in the right-hand margin indicate marks.
Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.
Illustrate the answers wherever necessary.

A. यथाकामं दश प्रश्नान् संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च उत्तरत :

2×10=20

1. श्रीमद्भगवद्गीतायाः उत्सः कः? तत्र कति श्लोकाः सन्ति?
2. ज्ञानयोगः कः भवति?
3. श्रीमद्भगवद्गीतायां कति अध्यायाः सन्ति? तत्र चतुर्थाध्यायस्य नाम किम्?
4. श्रीमद्भगवद्गीतायाः मुख्योपदेशः कः?
5. श्लोकसंख्यानुसारं गीतायाः किं नाम भवति? गीतायाः विषयः कोऽस्ति?

(Turn Over)

6. कठोपनिषद् कस्मिन् वेदे अन्तर्भवति? तत्र कतिः अध्यायाः वल्ल्यश्च सन्ति?

7. नचिकेतसः पिता यज्ञे दक्षिणारूपेण दानार्थं कीदृशीः गाः नयति स्म?

8. वैवस्वतः कः? सः किमर्थं नचिकेतसे त्रीन् वरान् ददौ?

9. यमेन प्रदत्तः प्रथमो वरः कः?

10. इष्टापूर्ते नाम के? नाचिकेतसः आख्यायिका किमर्थं प्रवृत्ता?

11. इशोपनिषदि 'अविद्या' इत्यनेन किं बोध्यते?

12. उपनिषच्छब्दस्य व्युत्पत्तिगतोऽर्थः कः? ईशोपनिषद् कस्मिन् वेदे अन्तर्भवति?

13. ईशोपनिषदः नामान्तरं किम्? अत्र कति मन्त्राः सन्ति?

14. "विजुगुप्सते" इति पदस्य प्रकृतिप्रत्ययौ कौ?

15. "न कर्म लिप्यते नरे" इत्यस्य कोऽर्थः?

B. यथेच्छं चत्वारः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च व्याख्येयाः।5×4=20

1. न हि ज्ञानेन सदृशं पवित्रमिह विद्यते।
तत्स्वयं योगसंसिद्धः कालेनात्मनि विन्दति।।

2. किं कर्म किमकर्मेति कवयोऽप्यत्र मोहिताः।
तत्ते कर्म प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वा मोक्ष्यसेऽशुभात्॥

3. अनुपश्य यथा पुर्वे प्रतिपश्य तथापरे।
सस्यमिव मर्त्यः पच्यते सस्यमिवाजायते पुनः॥

4. न जायते म्रियते वा विपश्चिन्नायं कुतश्चिन्न बभूव कश्चित्।
अजो नित्यः शाश्वतोऽयंपुराणो न हन्यते हन्यमाने शरीर॥

5. अन्यच्छेयोन्यदुतैव प्रेयस्ते उभे नानार्थे पुरुषं सिनीतः।
तयोः श्रेय आददानस्य साधु भवति हीयतेर्थाद् य उ प्रेयो वृणीते॥

6. यस्तु सर्वाणि भुतान्यात्मन्येवानुपश्यति।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते॥

C. यथेच्छं द्वौ समाधत्त। 10×2=20

1. श्रीमद्भगवद्गीतायां वर्णिता ज्ञानयोगस्य प्रशस्तिः स्वभाषया वर्णनीया।

2. नचिकेता क आसीत्? तृतीयवरस्वरूपं कठोपनिषदनुसारं व्याख्यायताम्।

3. ईशोपनिषदः शिक्षणं समन्त्रं व्याख्यात।

4. का नाम सम्भूतिः? का वासम्भूतिः? उभयोः अनुष्ठानेन कथममृतत्त्वं प्राप्नोतीति ईशोपनिषद्दिशालोच्यताम्।